A. D. 1916. Nrus VIII.

CURRENDA

L. 4255.

Suprema S. Congregatio S. Officii.

Circa religiosam adsistentiam militibus schismaticis.

Cum, occasione immanis belli nunc temporis Europam vastantis, nonnulla S. Sedi proposita fuerint dubia praesertim circa religiosam adsistentiam militibus schismaticis, Suprema S. C. S. Officii omnibus mature perspensis, die XVII. Maii a. c., sequentes edidit resolutiones:

1. An schismaticis materialibus in mortis articulo constitutis bona fide sive absolutionem sive extremam unctionem petentibus, ea sacramenta conferri possint sine abjuratione errorum;

Resp. Negative, sed requiri, ut, quo meliori fieri potest modo, errores reiciant et professionem fidei faciant.

2. An schismaticis in mortis articulo sensibus destitutis absolutio et extrema unctio conferri possit;

Resp. Sub condititione affirmative, praesertim si ex adjunctis conjicere liceat eos implicite saltem errores suos reiicere, remoto tamen efficaciter scandalo manifestando scilicet adstantibus Ecclesiam supponere eos in ultimo momento ad unitatem rediisse.

3. Quoad sepulturam ecclesiasticam, standum Rituali Romano.

4. Quoad baptismum infantium a parentibus schismaticis oblatorum: non esse baptizandos extra mortis periculum, nisi probabilis affulgeat spes catholicae eorum educationis.

L. 3961.

Odpowiedź Ojca św. Benedykta XV.

Kardynał Sekretarz Stanu zawiadomił Najprzew. X. Metropolitę i Arcybiskupa lwowskiego, że Ojciec św. przyjął z wdzięcznością ofiarę świętopietrza, którą Mu Biskupi galicyjscy od siebie i od ludu sobie powierzonego złożyli, i wyraził uznanie za tę ofiarność na rzecz Stolicy św. wśród tylu nieszczęść i klęsk, jakie na naród polski spadły. Nie mniejszą pociechę, mówi pismo Kardynała Sekretarza Stanu, sprawiły Ojcu św. modły publiczne, które Biskupi tej prowincyi zarządzili na Jego intencyę za wolność Matki Kościoła św. i za pokój narodom tak pożądany. Ojciec św., dziękując za te objawy czci synowskiej, udziela tak XX. Biskupom jak i wiernym ich pieczy powierzonym swego Apostolskiego błogosławieństwa.

P. T. Rządcy Kościołów odczytają niniejsze pismo z ambony w najbliższą niedzielę po otrzymaniu kurendy.

L. 2212.

Privilegium in Ecclesiis parochialibus duobus in quovis hebdomada diebus Missas de requie cantandi, occurrente licet Officio ritus duplicis.

Tarnovien. — Quo facilius satisfieri possit oneribus tum fixis, tum adventitiis Missarum de Requie cum cantu celebrandarum, hodiernus Ordinarius Dioeces. Tarnovien. a Sanctissimo Domino Nostro Benedicto Papa XV. humillime efflagitavit, ut in singulis Ecclesiis Parochialibus suae Dioeceseos eiusmodi Missae de Requie duobus in quavis hebdomada diebus cantari possint, quamvis occurrat Officium ritus duplicis. Sacra porro Rituum Congregatio, utendo facultatibus sibi specialiter ab ipso Sanctissimo Domino Nostro tributis, benigne annuit iuxta preces; dummodo eaedem Ecclesiae alio simili privilegio non gaudeant, et exceptis a praesenti concessione Duplicibus primae et secundae classis, Festis de praecepto servandis, Feriis, Vigiliis et Octavis privilegiatis. Praesenti Indulto ad proximum tantum quinquennium valituro. Contrariis non obstantibus quibuscumque.

Die 13. Martii 1916. † A. Card. Ep. Portuen, Pro-Praef.

Rekolekcye kapłańskie

odbędą się w bieżącym roku:

1. *W Mielcu* w kaplicy Bursy gimnazyalnej od 21. sierpnia (wieczorem) do 25. sierpnia (rano).
2. *W Szczyrzycu* w klasztorze OO. Cystersów od 11. września (wieczorem) do 15. września (rano).

P. T. Kaplani, chcący wziąć udział w tych świętych ćwiczeniach, powinni się zgłosić pisemnie kilka dni wcześniej do Przew. ks. Romana Sitki, katechety gimn. w Mielcu, względnie do Przew. X. Przeora OO. Cystersów w Szczyrzycu.

L. 4225.

Duszpasterstwo nad jeńcami-robotnikami.

Piecza duszpasterska nad partyami jeńców-robotników rozrzuconymi po całej monarchii wymaga pomocy kleru cywilnego. Z tego powodu w myśl pisma c. i k. Komendy wojskowej w Krakowie do Nas wystósowanego pod dniem 30. czerwca b. r. L. 48204, polecamy P. T. Duchowieństwu, aby się zaopiekowało rzeczonymi jeńcami, do pracy w obrębie ich parafii sprowadzonymi, ułatwiając im słuchanie Mszy św. w niedzielę i święta, przyjęcie Sakramentów św., powołując się w razie stawiania przeszkód na powyższe zarządzenie władzy wojskowej.

L. 3427.

Małżeństwa wojenne.

Uwzględniając stosunki wywołane wojną i chcąc ułatwić osobom należącym do wojska zawieranie małżeństw, upoważniamy niniejszem wszystkich P. T. Rządców kościołów parafialnych i filialnych dyecezyi do udzielania w nagłych wypadkach **dyspenzy od wszystkich trzech zapowiedzi i od czasu zakazanego,** ilekroć zajdzie tego potrzeba, bez dalszego odnoszenia się do Nas.

Zwracamy jednak uwagę, że, o ile skądinąd nie jest rzeczą pewną, iż dyspenzowany względnie dyspenzowani są stanu wolnego i nie związani żadną przeszkodą małżeńską, mają to stwierdzić przysięgą złożoną wobec dwóch świadków.

Akt tej przysięgi należy starannie zachować w archiwum parafialnem.

L. 3666.

Głoszenie zapowiedzi osób wojskowych.

C. i k. Apostolski Wikaryat polowy zawiadomił Nas pismem z dnia 26-go maja b. r. L. 34.665, że jeszcze pod dniem 8. czerwca 1915 upoważnił wszystkie Superyoraty polowe monarchii, na czas trwania wojny, do załatwiania spraw małżeńskich osób wojskowych, choćby nawet w ich obrębie nie stały załogą, gdy o to proszą same partye albo ich dotyczące Urzędy parafialne.

Ma to praktyczne zastosowanie wtedy, gdy proboszcz cywilny nie wie, który duszpasterz wojskowy jest proboszczem własnym a tem samem kompetentnym do głoszenia zapowiedzi. W takim wypadku należy się zwrócić z prośbą o głoszenie zapowiedzi *do najbliższego c. i k. Superyoratu polowego.*

W tej samej sprawie wydał c. i k. Wikaryat Apostolski polowy dnia 12. lipca br. L. 40651. rozporządzenie tyczące się udzielania dyspenzy od wszystkich trzech zapowiedzi i czasu zakazanego, oraz upoważnienia do dania ślubu, który podajemy w tłomaczeniu polskiem:

„Aby osobom wojskowym, które mają odejść w pole, jeszcze bezpośrednio przed ich odejściem, jakoteż i tym, które na krótki czas z pola przybywają za urlopem w rodzinne strony, umożliwić lub ułatwić kościelne zawarcie małżeństwa, udzielam niniejszem wszystkim kuratom polowym, którzy sprawują własne duszpasterstwo w polu lub poza obrębem wojennym (im Hinterlande), również analogicznie duchownym profesorom (katechetom szkół wojskowych), iż mogą odnośnie do osób wojskowych, — bez względu na to, czy te osoby wojskowe w sprawach duszpasterstwa podlegają im lub nie, pełnią jednak służbę w tem samem miejscu, garnizonie. w odcinku polowym, a poza obrębem wojennym podlegają jurysdykcyi wojskowo-duchownej — głosić ich zapowiedzi trzy razy lub tylko raz, albo udzielić dyspenzy od wszystkich trzech zapowiedzi i od czasu zakazanego, jak również pozwalam, by mogli udzielać upoważnienia do zawarcia ślubu przed kompetentnym proboszczem narzeczonej, względnie przed kapłanem przezeń delegowanym, w przekazanym zakresie działania zamiast kompetentnego Superyoru polowego, — i z powołaniem na niniejsze rozporządzenie i wystawić nowożeńcom na to pisemny dokument.

Nie może jednak zachodzić żadna inna przeszkoda małżeńska kościelna lub państwowa, a gdyby zachodziła, należy uzyskać dyspenzę, o ile takowa jest możliwą; rownież muszą być przedłożone kapłanowi dającemu ślub (kompetentnemu proboszczowi narzeczonej) wszystkie dokumenta, gdyż on odpowiada za zachowanie przepisów prawnych.

Przysięga manifestacyjna na wypadek dyspenzy od wszystkich trzech zapowiedzi musi być złożona przed kapłanem, który daje ślub.

Kompetentny proboszcz narzeczonej ma również przedłożyć po ślubie metrykę ślubną ex offo dotyczącemu superyoratowi polowemu. O udzielonej dyspenzie i wystawionem pełnomocnictwie do dania ślubu należy donieść do kompetentnego Superyora polowego, a w wątpliwości co do kompetencyi Superyoratu polowego Wikaryatowi Apostolskiemu. Dla dalszego uproszczenia spraw małżeńskich oświadczyłem pismem z dnia 15 maja br. L. 31974, że się zgadzam na wszystkie w czasie wojny od Ordynaryatów biskupich udzielone lub udzielić się mające dyspenzy od przeszkód kościelnych tak, że dyspenza dana narzeczonej jest ważną i dla narzeczonego.

L. 4736.

W sprawie zaboru dzwonów kościelnych na cele wojenne.

C. k. Ministerstwo W. i O. zwróciło Nam listę dzwonów znajdujących się w kościołach tej dyecezyi sporządzoną w swoim czasie na podstawie sprawozdan i wykazów przez P. T. Urzędy parafialne Nam przesłanych.

W piśmie dołączonem datowanem z d. 21. lipca b. r. L. 1392. oświadcza Ministerstwo W. i O.:

1) że zdejmowanie dzwonów w Galicyi rozpocznie się z dniem 14 b. m.

2) że dzwony, które ze stanowiska ochrony zabytków sztuki są wyjęte od zajęcia *muszą na każdy wypadek pozostać przy kościołach.*

Do dzwonów tych zaliczone są wszystkie dzwony wcześniejsze od w. XVIII. i niektóre z w. XVIII.

O dzwonach tych przesłaliśmy pismem z dnia 2. sierpnia b. r. L. 4622. wiadomość do każdego dotyczącego Urzędu parafialnego, aby się umiał bronić, allegując reskrypt ministeryalny, gdyby je chciano zabrać.

3. Ministerstwo W. i O. powołuje się na swój reskrypt z 11. grudnia 1915. L. 3877., wedle którego Zarząd wojskowy rekwiruje na swoje cele 2/3 części ciężaru (wagi) wszystkich dzwonów przy każdym kościele jeszcze przed wybuchem wojny się znajdujących, a pozostawia jedynie 1/3 część ciężaru dzwonów na cele kościelne.

Ponieważ jednak wykazy dzwonów nie podają wcale ciężaru każdego dzwonu i dlatego nie można obliczyć dokładnie, ile wynosi ta trzecia część ciężaru, która ma być przy każdym kościele pozostawioną, przeto wybór tych dzwonów, które stanowią 1/3 część ciężaru i nie ulegają zaborowi, oznaczy wzajemne porozumienie między Zarządem kościoła a przedstawicielem władzy wojskowej. Tu zauważamy, żeśmy postawili w swoim czasie wniosek do c. k.

Namiestnictwa, aby przy każdym kościele pozostawiono jeden dzwon większy i jeden mniejszy dla celów liturgicznych. W tym kierunku należy dołożyć usiłowań, o ile to będzie możliwe do osiągnięcia.

4. Gdy się tedy zjawi na plebanii przedstawiciel władzy wojskowej celem zdjęcia dzwonów, X. Proboszcz lub jego zastępca porozumie się z nim tak co do dzwonów zabytkowych jak też ewentualnie co do innych, które mają przy kościele pozostać. Powinni być obecni przy układach członkowie Komitetu parafialnego. Zwracamy przy tem uwagę, że ciężar dzwonów zabytkowych ma być wliczony w ową 1/3 część, że nie można starać się zachować dzwony zabytkowe, a jeszcze ponad nie zatrzymać trzecią część dzwonów niezabytkowych.

Następnie należy sporządzić protokół zajęcia dzwonów, notując datę, obecnych i kwotę za dzwony złożoną lub ustaloną a później dopiero wypłacić się mającą.

Pieniądze uzyskane należy natychmiast tak ulokować, aby się procentowały, celem nabycia w przyszłości nowych dzwonów.

Protokół z podpisami obecnych winien być przechowany w archiwum parafialnem.

Koszta zdjęcia dzwonów, naprawienia ścian wieży, odwiezienia do kolei, ponosi Zarząd wojskowy, co w protokóle ma być wyraźnie zastrzeżone.

Zwracamy w końcu uwagę P. T. XX. Rządców kościołów na dzwony, które mają na sobie napisy, płaskorzeźby, herby i stemple. Otóż dla historyi nadzwyczaj ważne jest dokładne odpisanie dat i napisów celem utrwalenia pamięci dzwonów, nazwisk fundatorów, dat itp. danych. W tym celu zechcą P. T. Rządcy kościołów zrobić odpisy dokładne, poczynić, o ile to możliwe, zdjęcia fotograficzne, choćby amatorskie, wykonać, o ile się to da, odlewy gipsowe z dzwonów mających większą wartość i znaczenie.

Tani i nietrudny sposób sporządzania odbitek czyli odcisków papierowych z napisów, płaskorzeźb, herbów i stempli na dzwonach podaje pismo Konserwatora, które zamieszczamy poniżej.

Gdyby przy zdejmowaniu dzwonów okazało się, iż dzwony mają wartość historyczno-artystyczną, a o tem nie wiedziano i dzwonów od rekwizycyi nie wyłączono, natenczas należy się zwrócić w drodze telegraficznej i pisemnej do ck. krajowego Urzędu konserwatorskiego, Kraków, Łobzowska 4. z prośbą o podjęcie kroków w kierunku dodatkowego zwolnienia danego dzwonu od rekwizycyi.

Instrukcya o sporządzaniu odcisków (odbitek) papierowych z napisów, płaskorzeźb, herbów i stempli na dzwonach:

Do sporządzania odcisków używa się najlepiej nieklejonego papieru, a więc papieru filtrowego lub bibuły (do atramentu). Przed zdjęciem odcisku trzeba dzwon oczyścić, zwłaszcza gdy napis jest zanieczyszczony smarowidłem (szmirem).

Papier przykłada się do miejsca, z którego ma być zrobiony odcisk; papier należy złożyć ewentualnie dwa lub trzy razy; następnie trzeba papier dobrze zmoczyć. Potem zapomocą miękkiej szczotki należy w papier tak długo lekko

lekko uderzać, aż przylegnie do wszystkich wgłębień. Gdyby papier potargał się na niektórych miejscach, trzeba położyć w to miejsce 1 albo 2 sztuki papieru i postępować jak poprzednio. Teraz pozostawia się to wszystko na dzwonie w celu wyschnięcia, poczem należy podnosić uzyskany odcisk papierowy ostrożnie i złożyć go w cieniu na powietrzu, by się zupełnie wysuszył. Małe błędy nie robią odcisku nieużytecznym.

Odciski powinno się zaopatrzyć nazwiskiem parafii i kościoła, którego własnością jest dany dzwon i starannie przechować.

L. 3424.

Polecenie.

Nasza wiara w Boga, a wojna. — Pod tym tytułem wydał ks. Dr Józef Iatsch, c. k. prof. uniw. w Pradze, 9 kazań apologetycznych, które przetłómaczył z niemieckiego i wydał ks. Jan Głąb, przeznaczając dochód z rozsprzedaży tego dziełka na utworzenie w Galicyi zakładu wychowawczego sierót po poległych w boju polskich żołnierzach.

Kazania te jako bardzo aktualne i trafnie opracowane polecamy P. T. Duchowieństwu dyecezalnemu.

Do nabycia w składzie głównym księgarni Gebetnera i Ski w Krakowie i Zygmunta Jelenia w Tarnowie.

Mutationes inter Venerabilem Clerum.

Nominatus Bulla pontificia de die 19. Martii a. c. *et* die 31. Iulii a. c. *installatus:* Illmus, Revmus ac Clrssmus Dnus *Dr Bąba Iosephus,* Decanus Infulatus Capituli cathedralis, *Praepositus Infulatus eiusdem Capituli.*

Nominatus: A. R. D. *Rampelt Henricus,* Par. in Mikluszowice, *Consiliarius ad honores Consistorii Episcopalis.*

Decorati: A. R. D. D. *Wojcieszek Adalbertus,* Par. in Łęki górne, *privil. R. et M.* et *Pawlus Michaël,* Catech. gymn. in Bochnia, *usu Expositorii canonicalis.*

Instituti: RR. DD. *Smołka Iosephus,* Admin. vac. benef. in Ostrowy tuszowskie, ad beneficium ibidem et *Szewczyk Iosephus,* Catech. scholae popul. in Brzesko, ad benef. in Tymbark.

Constituti: R. R. D. D. *Pilch Ludovicus,* Coop. in Żegocina, Administrator vacantis benef. ibidem; *Nawalny Michaël,* Coop. in Łączki kucharskie, Administrator vac. benef. ibidem et *Bibro Iosephus,* Coop. in Lisiagóra, Administrator vac. benef. in Łękawica.

Praesentati: A. R. DD. *Bach Ioannes,* Par. in Wilczyska, ad benef. in Żegocina; *Paczyński Michaël,* Par. in Tropie, ad benef. in Gosprzydowa et *Suwada Carolus* (iun.), Coop. expos. in Zdrochec ad Zawada, ad benef. in Rożnów.

Translati: RR. DD. Cooperatores: *Kolarz Antonius* e Czermin ad Mikluszowice II., *Warecki Petrus* e Dębica ad Lipnica murowana, *Pyzikiewicz Leo*

e Lipnica murowana ad Paleśnica ad personam, *Stawarz Theophilus* e Ropczyce ad Limanowa I., *Kozieja Iosephus* e Słopnice królowskie ad Limanowa II., *Dąbrowski Michaël* e Mikluszowice ad Kamienica, *Weryński Henricus* e Kolbuszowa ad Krościenko, *Orczyk Michaël* e Mszana dolna ad Czermin II., *Pięta Ioannes* e Podegrodzie ad Zgórsko ad personam et qua expositus in Jamy, *Habela Marianus* e Kamienica ad Lisiagóra I., *Zięba Ioannes* e Chełm ad Mszana dolna, *Rapacz Andreas* e Chomranice ad Piwniczna, *Grzyb Stanislaus* e Bochnia ad Tarnów VI., *Trytek Ladislaus* e Tuchów ad Bochnia II., *Duchiewicz Romanus* e Mielec ad Nowy Wiśnicz, *Łanowski Ioannes* e Piwniczna ad Wietrzychowice, *Gruszkowski Michaël* e Szczurowa ad Tuchów II., *Jacak Ioannes* e Straszęcin ad Borowa, *Śliwka Ioannes* e Limanowa ad Straszęcin, *Grecki Ioanues* e Tuchów ad Podegrodzie, *Kmieciński Franciscus* e Mystków ad Zawada, *Mieczysławski Ioannes* e Rzezawa ad Ropczyce, *Badowski Iosephus* e Wilkowisko ad Kolbuszowa II., *Sikorski Franciscus* e Zgórsko ad Mystków.

R. R. D. D. **Neoordinati applicati:** *Bardel Franciscus* ad Dąbrowa II., *Bibro Ioannes* ad Zgórsko, *Drożdż Ioannes* ad Szczurowa, *Gołąb Andreas* ad Rzezawa, *Kołacz Petrus* ad Tymbark, *Kołodziej Michaël* ad Chełm II., *Król Stanislaus* ad Bolesław II., *Krzanik Ladislaus* ad Słopnice królewskie, *Kuc Michaël* ad Chełm I., *Motyka Ioseph* ad Żegocina, *Mróz Stanislaus* ad Nawojowa, *Pędrak Ludovicus* ad Dębica II., *Rojek Ioseph* ad Łącko II., *Smoła Stanislaus* ad Łączki kucharskie, *Sotowicz Michaël* ad Chomranice, *Stefański Adam* ad Mielec, *Szułakiewicz Ioseph* ad Tuchów II., *Taborski Stanislaus* ad Lisiagóra II.

Actuali curae pastorali cop. milit. applicatus: R. D. *Japoł Stanislaus*, Coop. e Bolesław.

A cura pastorali cop. milit. eliberatus: R. D. *Pałka Antonius*, Capellanus et Catecheta dirigens scholae VV. Clarissarum in Stary Sącz.

Piis ad aram precibus commendatur:

Anima p. m. *Pawicki Andreae*, Par. in Żegocina, qui die 7. Iunii a. c. pie in Domino requievit.

p. m. *Wiatr Pauli*, Par in Łękawica, qui die 5. Iulii a. c. pie in Domino ultimo quievit fine. Societati precum adscriptus.

p. m. *Drożdż Ioannis*, Par. in Łączki kucharskie, qui die 14. Iulii a. c. pie animam Deo reddidit. Societati precum adscriptus.

Z KONSYSTORZA BISKUPIEGO.

W Tarnowie, dnia 1. sierpnia 1916.

Ks. Dr Władysław Mysor
Kanclerz.

† *Leon*
Biskup

Nakładem Kleru Dyecezalnego. Z Drukarni Zygmunta Jelenia w Tarnowie.

[illegible] ad Limanowa I, *Bielski Franciscus* [illegible] ad Libusza, *Bobrowski* [illegible] ad [illegible], *Brzeski* [illegible] *Ferdinandus* [illegible] *Michael* [illegible] *Dziedzic* [illegible] ad Żegocina [illegible] *Hołda Martinus*, e Kamienica ad Limanowa I, *Jakób Jacobus* e [illegible] ad [illegible] *Andreas* e Nowy Sącz ad [illegible] e Bochnia ad Tarnów VI, *Zywiec Jacobus* e [illegible] *Romanus* e Mielec ad Nowy Wiśnicz, *Łomnicki Antonius* e Pławna ad Nieszychowice, *Grzesikowski Michael* e Szczurowa ad Tarnów II, *Joannes* e Skrzyszów ad Borowa, *Sulma Josephus* e Limanowa ad Strzyżów, *Grzech Joannes* e Tuchów ad Podegrodzie, *Antoniewicz Franciscus* e Mystków ad Kowalowa [illegible] ad Bobowa [illegible] e Mielec ad [illegible] e Wilkowisko ad Kolbuszowa, *Ekiert Wojciech* e [illegible] ad [illegible] R. D. Dr. Nowakowski applicatus [illegible] ad [illegible] *Vincentius* ad [illegible] *Petrus* ad Tymbark, *Kołodziej* [illegible] ad [illegible] ad [illegible] ad Stopnica [illegible] *Michael* ad Ciężkowice I, *Mołyka Joseph* ad Zręcin [illegible] *Andreas* ad Dębica [illegible] *Josephus* ad Raczeckim [illegible] ad Łącko [illegible], *Stanislaus* [illegible] *Adam* ad Mielec, *Skalniewski Joseph* ad Tuchów II, [illegible] Limanowa II.

Actuali curae pastorali cop. milit. applicatus: R. D. *Josephus* [illegible] e Bolesław.

A cura pastorali cop. milit. liberatus: R. D. [illegible] [illegible] scholae [illegible] in Nowy Sącz.

Piis ad aram precibus commendatur:

Animus p. m. *Durczek Andreas*, [illegible] in Zagórzany [illegible] anno [illegible] in [illegible] requiescat.

[illegible] *Paulus* [illegible] qui [illegible] ultimo quievit fine Societati precum adscriptus.

[illegible] *Józef Joannes*, [illegible] Łącko [illegible] anno [illegible] Societati precum adscriptus.

Z KONSYSTORZA BISKUPIEGO

w Tarnowie, dnia 1. sierpnia 1916.

[illegible] Dr. Wałęga [illegible] Biskup.

[illegible] Leon

[illegible] Kanclerz